



В. І. МАРОЧКО (Київ)

Міжнародна наукова конференція “Голод 1946—1947 рр. в Україні: причини і наслідки”

27 травня 1997 р. у приміщенні Інституту історії України НАНУ відбулася наукова конференція на тему: “Голод 1946—1947 рр. в Україні: причини і наслідки”. Ініціатором її проведення виступила Всеукраїнська асоціація дослідників голоду — геноциду 1932—1933 рр. в Україні. На конференцію прибули понад 30 науковців з академічних установ та вузів України, а також учені з Росії та США. Учасників наукового зібрання привітав директор Інституту історії України НАНУ, академік НАНУ В. А. С м о л і й, який, побажавши їм успішної роботи, звернув увагу присутніх на те, що саме співробітники інституту завершили своєрідну трилогію — підготували та опублікували збірники архівних документів про голод 1921—1923, 1932—1933, 1946—1947 рр.

З промовами на конференції виступили київські науковці С. К у л ь ч и ц ь к и й (“Голоди 1921—1923, 1932—1933, 1946—1947 рр.: схожість і відмінність”), В. М а р о ч к о (“Голодні лихоліття 30-х—40-х рр. в Україні”), Р. П и р і г (“Голод 1946—1947 рр.: документальні джерела”), П. П а н ч е н к о (“Соціальна політика тоталітарної держави і КПРС — основна причина голоду 1946—1947 рр. в Україні”), вчені із США: Д. М е й с (“Політичні причини третього голодомору: відоме і невідоме”), М. К о ц ь (“Голодомори і наше майбутнє”) та ряд інших дослідників цієї трагічної сторінки в історії України. Регіональні аспекти проблеми висвітлювали науковці вузів Харкова, Полтави, Донецька, Дніпропетровська, Херсона, Луганська, Запоріжжя, Миколаєва, Вінниці, Кременчука, Чернівців. Вони дослідили особливості становища в західних, південних та східних областях України. Зокрема, О. Є р м а к докладно розповів про голод 1946—1947 рр. на Полтавщині, О. Н і к і л е в — на Дніпропетровщині, В. Х о л о д н и ц ь к и й — на Буковині. Принагідно зазначимо, що вузівські науковці записали сотні спогадів очевидців голодного лихоліття.

Учасники конференції дійшли висновку, що основними причинами голоду 1946—1947 рр. були війна, посуха, хлібозаготівлі за принципом і досвідом продрозкладки 30-х рр., грабіжницька податкова політика. Повоєнне лихоліття охопило значно більшу територію, ніж у 1932—1933 рр. і звело у домовину понад 1 млн. чол. Характерною ознакою післявоєнного періоду було неухильне зростання кількості хворих на дистрофію. Дослідники наводили жахливі факти людоїдства, трупоїдства, що траплялися подекуди в ті роки. Зазначалося також, що, хоча апогей голодомору припадав на 1947 р., він фактично тривав ще протягом 1948—1949 рр.

Соціально-демографічні та морально-етичні наслідки повоєнного голоду в Україні потребують ретельного вивчення. Тому учасники конференції виявили бажання скликати чергове зібрання дослідників цієї проблеми.